

Gordan Družić autor je rada pod naslovom *Nužnost radikalne promjene ekonomske politike* (237-254). Kako ističe, rad je rezultat nastojanja da se na osnovi kritičke analize gospodarskih zbivanja prikažu i ocijene protekla kretanja i uvjeti u kojima su se događala, te sagledaju mogući smjerovi promjena hrvatskoga gospodarstva. U radu se analiziraju makroekonomska kretanja u razdoblju od 1990. do 2004., teorijska neutemeljenost dosadašnje ekonomske politike te promjene ekonomske politike.

Prilog za biografiju dr. Marijana Cukara poglavara kotara Volosko-Opatija i Sušak (259-265) naslov je članka nedavno preminule dr. sc. Bosiljke Janjatić, znanstvene savjetnice Odjela za suvremenu povijest Hrvatskog instituta za povijest, u kojemu na temelju gradiva Hrvatskoga državnog arhiva iznosi podatke o životu i radu Marijana Cukara koji djeluje u prvoj polovini 20. stoljeća. U kratkom pregledu autorica daje korisne podatke o životu i radu tog Zadrana koji je veći dio života proveo na Sušaku, ali i u ostalim dijelovima Hrvatske. Želja je autorice da njezin prilog potakne daljnja istraživanja Cukarove biografije i profesionalnih dužnosti koje do sada nisu detaljnije istraživane.

Darko Dukovski naslovom *Hrvatska područja u III. Reichu* (269-280) želi privući pozornost znanstvenika na problem koji u historiografiji još nije u potpunosti razriješen. Na pristupačan način daje uvid u situaciju koja je vladala u hrvatskim zemljama prije i nakon uspostavljanja Operativne zone Jadransko primorje. U radu je spomenut odnos Hitlera i Pavelića te Pavelićev odnos prema priključenju Istre Hrvatskoj.

U drugoj cjelini posvećenoj prikazima, osvrtima i bilješkama valja istaknuti tekstove Maje Polić (*Počasnici Sveučilišta u Rijeci. Doctores honoris causa – akademik Lujo Margetić, akademik Milan Moguš, 287-288*), dva prikaza knjiga akademika Margetića koje je pripremila Tihomira Mršić (*Krsni list hrvatske države /Trpimirova darovnica/ i međunarodni položaj hrvatske države narodnih vladara, 289-291; Odnosi Hrvata i Mađara u ranije doba /u povodu 900. obljetnice hrvatskog priznanja ugarskog kralja Kolomana za hrvatskog kralja/, 291-292*), te osvrt Branka Kukurina, *Jedan prilog Luje Margetića o povijesti visokoškolske nastave u Rijeci* (292-294).

U posljednjoj cjelini naslovljenoj *Iz časopisa*, Ljubomir Petrović je pripremio *Popis radova u časopisu/zborniku Rijeka godine I. do godine X.* (301-320).

Željko Cetina

Podravina: časopis za multidisciplinarna istraživanja, vol. IV, br. 7., Samobor 2005., 212 str.

U izdanju izdavačke kuće MERIDIJANI iz Samobora, u suradnji s nekoliko sponzora (Grad Koprivnica, Koprivničko-križevačka županija i dr.), objavljen je sedmi broj časopisa *Podravina*. Taj časopis za multidisciplinarna istraživanja, koji je počeo izlaziti 2002. godine, izlazi dva puta na godinu i objavljuje priloge iz područja društvenih i humanističkih znanosti. Konceptijski je usmjeren na istraživanje povijesnih, kulturnih, geografskih, socioloških i drugih aspekata koji karakteriziraju regionalnu prepoznatljivost i posebnost Podravine, ponajprije ludbreškoga, križevačkoga, koprivničkog i đurđevačkog kraja na hrvatskom, ali i na europskom prostoru. *Podravina* je prema kategorizaciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa kategorizirana kao vrijedni domaći znanstveno-stručni časopis (skupina a2), a referira se u publikacijama ABSTRACTS JOURNAL, HISTORICAL ABSTRACT i ELSEVIER. Radovi u tom časopisu se objavljuju na hrvatskom i na stranim jezicima.

U ovom broju objavljeno je deset znanstvenih radova, nekolicina prikaza časopisa i knjiga te dvije obavijesti. Radovi su u osnovi poredani kronološki pa tako ovaj svezak *Podravina*

dravine otvara članak *Teritorijalni razvoj i razgraničenja Varaždinskog generalata (1630.-1771.)* (7-31). To je izvorni znanstveni rad Mirele Slukan Altić koja na temelju arhivskoga gradiva Ratnog vijeća u Beču, spisa Ujedinjene bansko-varaždinsko-karlovačke Generalkomande, zapisnika Gradskog poglavarstva Koprivnice te kvalitetnih preslika originalnih karata analizira nastojanja oko teritorijalne organizacije i razgraničenja Varaždinskoga generalata. Prvi pokušaji prostornog omeđivanja toga dijela Vojne krajine potječu iz 1630. i nastavljaju se početkom 18. st. stvaranjem novoga teritorijalnog ustroja Varaždinske vojne granice, tzv. Varaždinskoga generalata sa sjedištem u Koprivnici. Godine 1749. ukida se stari kapetanij-ski ustroj i uvode se Đurđevačka i Križevačka pukovnija. Teritorij Varaždinskoga generalata širi se 1753. na prostor Prekodravlja, a 1765. sjedište pukovnija i Generalata premješteno je u Bjelovar. U razdoblju od 1765. do 1777. dolazi do razvojačenja Koprivnice i Križevaca te razgraničenja njihovih gradskih teritorija s Varaždinskim generalatom. Time su oni vraćeni u sastav građanske Hrvatske. Konačno razgraničenje Varaždinskoga generalata i Provincijala trajalo je od 1765. do 1771., ali su pojedine razmjene zemljišnih čestica obavljane i nakon 1771. godine. Ukupno je, utvrdila je autorica, do 1771. bilo razmijenjeno 25 sela (16 sela građanske Hrvatske pripalo je Generalatu, a 9 sela pripojeno je Provincijalu). Tako je stvorena nova granica Varaždinskoga generalata koja čini granicu s građanskom Hrvatskom sve do 1871. kada je Generalat konačno ukinut.

Metoda Kemperl je u izvornom znanstvenom radu *Jožef Hoffer – arhitekt brez meja* (33-45), objavljenom na slovenskom jeziku i uz odgovarajuće slikovne priloge, prikazala kako je stvaranje novih državnih granica među zemljama nastalim raspadom Austro-Ugarske Monarhije nakon 1918. dovelo do svojevrsne 'isključivosti' u procjenama kulturne i spomeničke baštine između slovenskih i austrijskih istraživača. Naime, bilo je do pokušaja da se napetosti i antagonizmi uzrokovani novim političkim odnosima projiciraju u ranija stoljeća (primjerice u 17. i 18.), a to se posebice očitovalo u jednodimenzionalnom pristupu pri istraživanju i vrednovanju značenja pojedinih štajerskih umjetnika i kulturnih dobara.

Stjepan Radić i Podravina u vrijeme oblasnih samouprava od 1927. do 1928. (47-80) izvorni je znanstveni rad Mire Kolar-Dimitrijević. U radu je prikazala aktivnosti Stjepana Radića u Oblasnom odboru Zagrebačke oblasne skupštine i Ljubomira Maštrovića u Oblasnom odboru Osječke oblasne skupštine 1927./28. godine. Budući da je Podravina bila podijeljena u Zagrebačku i Osječku oblast, problemi su raspravljani i u Zagrebu i u Osijeku, a rješenja su često bila takva da je trebalo povezati obje oblasti. Premda se u obje oblasti nalazila u perifernom položaju, Podravina je profitirala jer je gospodarski bila razvijena, a "uspjela je razviti i povijesnu svijest". Međusobnim dogovaranjem i suradnjom S. Radića i Lj. Maštrovića, uz potporu njihovih suradnika, ostvareni su izvanredni rezultati unatoč destruktivnom djelovanju državne administracije koja je kočila rad kad je shvatila da joj vlast i novac izmiču iz ruku. Radić i Maštrović pokazali su da se i u vrlo nepovoljnim uvjetima može učinkovito djelovati na rješavanju konkretnih problema u gospodarstvu, zdravstvu, prosvjeti i na raznim drugim poljima. Rad zorno prikazuje što je sve učinjeno i financirano na dobrobit naroda u križevačkom, ludbreškom, koprivničkom i đurđevačkom kotaru.

Zlatko Matijević je u izvornom znanstvenom radu *Koprivnički župnik Stjepan Zagorac i reformni pokret nižega rimokatoličkog klera u Hrvatskoj (1920.)* (81-90) rekonstruirao, na temelju suvremenog tiska crkvene i stranačko-političke provenijencije, "koprivničku fazu" reformnog pokreta nižega katoličkog svećenstva u Hrvatskoj. Od početka 1919. do kraja 1923. re-

formni su svećenici prešli put od nezadovoljnika koji su tražili promjene unutar same Katoličke crkve do apostata koji su osnovali Hrvatsku starokatoličku crkvu (1923./24.). Vlč. Zagorac i njegov kapelan dr. Stjepan Vidušić pokušali su, uz potporu dijela koprivničke svjetovne inteligencije, tijekom 1920. pretvoriti latinsku rimokatoličku župu u "hrvatsku katoličku župu". Nakon neuspjeha tih nastojanja Zagorac se povlači iz vodstva pokreta i odlazi na Sušak, a odatle u Karlovac, odakle sljedećih mjeseci nastavlja svoj rad u reformnom pokretu. Nastavak Zagorčeva djelovanja doveo je 15. listopada 1920. njegovom suspenzijom 'a divinis'.

Općinski i parlamentarni izbori u koprivničkom kotaru 1920. godine (91-105) izvorni je znanstveni rad Ivice Miškulina. Autor je u raspravi na temelju dostupnog arhivskog materijala, stranačkog i drugog tiska te relevantne literature analizirao tijek predizbornih aktivnosti i rezultate općinskih i gradskih te parlamentarnih izbora u koprivničkom kotaru 1920. godine. HPSS se, zaključuje se u članku, u izbornim borbama iskristalizirao kao središnja politička snaga u kotaru. Važni čimbenici u političkim nadmetanjima u Koprivnici bile su i različite strukovne organizacije, među kojima je najvažniji bio Savez obrtnika. Upravo je njihovom podrškom, a nakon izbora za ustavotvornu skupštinu u studenom 1920., Hrvatska zajednica postala opasna konkurencija Radićevoj stranci u Koprivnici. Rad prate četiri tablice i dva grafikona koji zorno pokazuju odnos snaga u političkoj borbi.

Danijel Vojak je u izvornom znanstvenom radu *Romi u Podravini (1880.-1941.)* (107-124) na temelju analize popisa stanovništva, rukopisa u Arhivu za narodni život i običaje, dokumenata Odjela za unutarnje poslove Zemaljske vlade, odabrane publicistike i relevantne literature istražio povijest Roma od 1880. do 1941. na području Podravine. Taj je prostor tijekom povijesti, kao i danas, jedan od najgušće naseljenih romskim stanovništvom u Hrvatskoj. Budući da u historiografiji nedostaje radova koji tematiziraju povijest romske zajednice na hrvatskom prostoru, a posebice u Podravini, autor je nastojao istražiti način njihova života, zanimanja i običaje te odnos s domicilnim stanovništvom. U radu su priložene i četiri tablice koje potkrjepljuju tekst.

Primjena Interneta i IT-a u društveno-humanističkim znanostima (na primjeru podravina.net) (125-130) stručni je rad Davora Iličića u kojemu u osnovnim crtama upućuje na važnost primjene novih nastavnih i znanstvenih metoda u povijesnim znanostima na primjerima web sadržaja i IT tehnologija. Razvoj IT-a i Interneta u mnogim je područjima ljudskog djelovanja rezultirao golemom produkcijom raznih sadržaja (zabavnih, kulturnih, znanstvenih i dr.). Poradi lakšeg snalaženja u 'moru informacija', nameće se potreba što brže i kvalitetnije obrade i organizacije podataka. U tom kontekstu se i društveno-humanističke znanosti susreću s nužnošću primjene IT tehnologija te potrebom stvaranja novih metoda rada, učenja i prezentacije vlastitih postignuća. Taj fenomen je autor kratko prikazao na primjeru nekoliko domaćih i inozemnih web portala.

Ivan Peklić je u preglednom radu *Ljubomir Maštrović (1893.-1962)* (131-153), koji se skladno nadovezuje na članak Mire Kolar-Dimitrijević, prikazao život i djelovanje Ljubomira Maštrovića, važnoga kulturnog i političkog djelatnika prve polovine 20. st. u Hrvatskoj. Na temelju izvorne i objavljene arhivske građe i literature autor je prikazao njegovo djetinjstvo i školovanje te tijek karijere (od Šibenika i Zadra, preko Osijeka i Križevaca do Zagreba). Posebna je pozornost usmjerena Maštrovićevoj političkoj aktivnosti u HSS-u (u Križevcima, Osječkoj i Zagrebačkoj oblasnoj skupštini, Narodnoj skupštini u Beogradu). U ratnom razdo-

blju pomagao je antifašistički pokret, a nakon 1945. nastavio je rad na pedagoškom, društvenom i kulturnom planu u Zagrebu i Zadru. Na kulturnom polju Maštrović se istakao radom u Hrvatskom sokolskom društvu, Hrvatskom radiši, Klubu kulturno-prosvjetnih radnika "Juraj Baraković", Hrvatskom filološkom društvu i Zadarskoj reviji. U prilogu radu autor donosi bibliografiju Ljubomira Maštrovića.

Bibliobusna služba Koprivničko-križevačke županije (155-174) naslov je preglednog rada Vladimira Šadeka koji, uz kratki prikaz razvoja bibliobusnih službi u svijetu i na području Hrvatske, tematizira razvoj knjižničarstva i rad bibliobusne službe Koprivničko-križevačke županije tijekom dva i pol desetljeća njezina djelovanja. Koprivnički bibliobus je počeo voziti 1979. i bio je jedan od prvih takvih vozila na području Republike Hrvatske. Bibliobus je tijekom godina, unatoč tehničkim poteškoćama u radu, uspješno obavljao svoju kulturno-informacijsku ulogu te je naišao na veliki interes čitateljske publike. Sredinom devedesetih godina prošlog stoljeća knjižnica i čitaonica "Fran Galović" u Koprivnici dobila je funkciju matične knjižnice za područje Koprivničko-križevačke županije pa je u sklopu reorganizacije rada i bibliobusna služba postala važna spona u povezivanju knjižnične mreže na području županije. Rad prate četiri tablice i tri priloga koji pregledno prikazuju neke segmente funkcioniranja koprivničke bibliobusne službe.

Hrvoje Petrić je u izvornom znanstvenom radu objavljenom na engleskom jeziku *A man and his environment, on the borders between Habsburg and Ottoman Empires; Podravina (the river Drava valley) at crossroads with multiple borders in early modern period (175-189)*, prikazao suodnos čovjeka i okoliša (kroz geografski položaj, klimatološke uvjete, demografsku situaciju i dr.) na granici habsburškog i osmanskog imperijalnog sustava na prostoru Podravnog višegrađa u ranom novom vijeku. Autor je pokazao kako je pograničnost, obilježena svojevrsnim 'vojnim pečatom', utjecala na život ljudi i okoliš na širem prostoru oko slobodnog i kraljevskoga grada te vojnokrajiške utvrde Koprivnice u razdoblju 16. i 17. st., kad je to područje bilo pogranično i s habsburške i s osmanske strane.

U drugom dijelu časopisa *Podravina* objavljen je niz prikaza i recenzija novijih časopisa i knjiga (191-209), a na kraju ovog broja *Podravine* donosi se obavijest o održavanju znanstvenog skupa "Braća Radić i razvitak seljačkog pokreta u Podravini" (Koprivnica, 13. studenoga 2004.) (209-210) i utemeljenju Društva za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju (Zagreb, 1. srpnja 2005.) (210-211).

Ivica Zvonar

Cahiers de civilisation médiévale, X^e-XIIe siècles (Zbornik srednjovjekovne civilizacije, X.-XII. st.), 47e année, Centre d'études supérieures de civilisation médiévale, Poitiers 2004., br. 185-188, 433 str. i 188b: Bibliographie, 182 str.

U ovom godištu *Zbornika* objavljeno je osam članaka, šest eseja, 107 prikaza i deset kratkih bilježaka. U dopunskoj Bibliografiji (188b) nalaze se indeks autora, dodatci prethodnim bibliografijama, popis periodike, kolektivnih radova te djela i članka zaprimljenih u Centru za više studije srednjovjekovne civilizacije. Evidentirano je 1670 naslova.

Nouer les fils de la réécriture: une visite interpolée au château du Graal (Povezati konce ponovnog pisanja: interpolirani posjet u dvorcu Graala) (3-15), rad je Annie Combese. Pod interpolacijom autorica želi označiti oblik intertekstualnosti u kojoj prepisivači izvornika